

Блохін Максим Юрійович,
*студент 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Берназ-Лукавецька О.М.*

ТРАНСКОРДОННЕ ПРАВОНАСТУПНИЦТВО НА ШЛЯХУ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Спадкування є невід'ємною частиною нашого життя, з якою кожному хоча б раз доведеться зіткнутися. Коли людина помирає, її майно має бути належним чином передане тим, хто має право його успадкувати. При цьому, повинні враховуватись різні фактори, такі як місцезнаходження цього майна та право власності щодо нього.

Такий процес називається *правонаступництвом* (або ж просто *спадкуванням*). Особливо цікавим і складним цей процес стає, коли майно спадкодавця знаходиться в країні, в якій сам спадкодавець може навіть не проживати. В такому випадку спадкування набуває статус «транскордонного», тобто такого, що передбачає існування закордонного елемента в спадкових відносинах. У таких ситуаціях учасникам спадкових відносин, органам нотаріату та суду недостатньо знати матеріально-правові норми про спадкування, що діють в окремих державах. Необхідно також враховувати правові норми, що підлягають застосуванню до спадкових відносин, що ускладненні іноземним елементом.

Щорічно в Європейському союзі проходять близько 450 тисяч процедур транскордонного правонаступництва, загальна вартість яких сягає приблизно 120 мільярдів євро. Це пов'язано з тим, що розширення ЄС як політичного і економічного об'єднання призвело до певного «змішування» країн, надаючи можливість громадянам мобільно переміщуватись в рамках Союзу. Звісно, такий хід справ спричинив виникнення великої кількості проблемних ситуацій, пов'язаних зі спадкуванням. Так, наприклад, громадянин однієї країни (Німеччина) може працювати в другій (Данія), сусідній країні, але при цьому бути власником нерухомості взагалі в іншій (Іспанія).

Транскордонне правонаступництво завжди характеризувалось певною складністю, адже право однієї країни ЄС суттєво відрізняється від права іншої. Тому, завжди проблемно було визначити, право якої з країн буде регулювати питання правонаступництва відповідно визначеного майна.

Важливим кроком для врегулювання процедури транскордонного правонаступництва стало прийняття Європейським союзом 4 липня 2012 року певних правил, що дозволили громадянам керувати правовою стороною правонаступництва на міжнародному рівні.

Цей документ отримав назву Регламент ЄС №650/2012 «Про компетенцію, застосовуване право, визнання і виконання рішень, прийняття і виконання автентичних документів з питань спадкування, а також про створення Європейського свідоцтва про спадкування» (далі – Регламент).

Його розробка зайняла багато часу у зв'язку з проблемним погодженням серед країн-союзниць. Але, завдяки цьому, цей документ можна назвати в певній мірі досконалим, і навіть революційним, адже він є прогресивним кроком у сфері регламентації транскордонного спадкування.

Метою даного Регламенту є спрощення процедури транскордонного спадкування. Ця позиція відображає насамперед прагнення Європи до повного врегулювання та уніфікації спадкових відносин в нормах міжнародного спадкового права, зокрема в європейському праві. Саме тому один із ключових блоків Регламенту складають положення, що визначають право, яке підлягає застосуванню до спадкування в цілому [1, с. 108].

Важливим моментом у прийнятті цього нормативно-правового акту є затвердження Європейського свідоцтва про спадкування, за яким: [2]

- визначене правонаступництво має розглядатися одним судом, що застосовує єдине законодавство;
- громадянам надається можливість визначати, чи відноситься право, що застосовується до їх спадщини, до їхнього останнього місця проживання або національності;
- усувається паралельне провадження та суперечливі за своїм змістом судові рішення;
- врегульовуються податкові питання, пов'язані з правонаступництвом.

Тобто, це свідоцтво дозволяє людині довести і захистити свої права як спадкоємця або його адміністративні повноваження в якості володільця майном.

Варто зазначити, що регламент застосовується до всіх активів в ЄС. Ним забезпечується взаємне прийняття рішень щодо спадкування в союзі. Також, Регламент є обов'язковим для застосування усіх держав членів, тобто немає необхідності в його офіційній ратифікації.

Також, зі змісту статті 23 Регламенту випливає, що вищезазначений документ регулює достатньо широкий спектр правовідносин у сфері спадкового правонаступництва, включаючи такі специфічні складові як: управління спадковою масою, погашення боргів спадкодавця тощо. Зазначений висновок випливає.

Для України положення Регламенту є взірцем правової досконалості європейського права. Звісно, прийняттю цього документа передували ряд інших

угод, які були ратифіковані Україною (наприклад, Гаазька конвенція про колізії законів стосовно форми заповідальних розпоряджень 1961 р.).

В рамках руху України до лав Європейського союзу застосування Регламенту у своєму законодавстві є неминучим через його обов'язковість у застосуванні. Це, безперечно є позитивним моментом для нашої правової системи, адже інститут транскордонного правонаступництва не є надто розвиненим в нашій країні в силу її відносної ізольованості від таких могутніх політично-економічних об'єднань як ЄС.

Тому, незважаючи на майбутню довгу трансформацію України як держави-учасниці ЄС вважаю за необхідне якомога скоріше інтегрувати до вітчизняної законодавчої бази такі значущі документи, як Регламент, для активного розвитку вітчизняного законодавства.

Література:

1. Слабошицька У.О. Система колізійних норм Риму IV: Основні положення Регламенту (ЄС) №650/2012 // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2015. – № 34 с. 107 – 111
2. Sucessionand Wills // European Commission`s official web-site [Electronicresource]. – 2016. – Access mode: http://ec.europa.eu/justice/civil/familymatters/successions/index_en.htmTitlefromthes creen.Archive.

Гель Інна Валентинівна,

*студентка 3-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Некім К.Г.*

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОВІТУ З УМОВОЮ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день інститут спадкування за заповітом є досить актуальним у сучасних реаліях. Коли людина помирає, вона перестає існувати фізично, але це не означає, що припиняються абсолютно всі її права і обов'язки. І саме для того, щоб ці права і обов'язки перейшли до іншої особи існує вказаний інститут.

Відповідно до ст. 1242 ЦК заповідач може обумовити виникнення права на спадкування у особи, яка призначена у заповіті, наявністю певної умови, як пов'язаної, так і не пов'язаної з її поведінкою (наявність інших спадкоємців, проживання у певному місці, народження дитини, здобуття освіти тощо) [1,с.287]. Тобто питання чи отримає спадкоємець спадщину залежатиме від